

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K. za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K

Redakcijska številka 18 v.

Reklamacije so poštne prose. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati: Enostopna peti-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

30. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 12. marca 1910.

Leto XIII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo: »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Državni zbor.

V sredo je ob prvem čitanju finančnih predlog kakor smo že kratko javili, govoril finančni minister Bilinski:

Več kakor tri četrt leta je minilo, odkar je vlada predložila prve davčne načrte, katerim je bil namen,

sanirati deželne finance.

S kombiniranim zvišanjem davka na pivo in vino bi se imeli pokriti primanjkljaji dežel. Država naj bi bila dobila vse davštine na pivo in tako za prvi hip dosegla 20 milijonov prebitka. Ko ni utihnilo očitjanje, da hoče vlada zvišati samo potrošarino, je vlada po leti izjavila, da misli na zvišanje dohodninskega davka ter davka na dividende in tantieme. Zasedanje se je po leti zaključilo, vladni načrti so šli po vodi. V proračunu se je pokazal primanjkljaj. Vlada je morala skrbeti, da pokrije okrog 69 milijonov. Velike stranke so izjavljale, da na noben način ne bodo glasovale za zvišanje davka na pivo. Vladi torej nikakor ni bilo mogoče, pospeševati saniranja deželnih financ, dasi je vedela, da je to njena dolžnost.

Posl. Daszynski: Kaj pa volilna reforma?

Fin. minister: Dajte nam finančno reformo, pa združite z njo volilno reformo. Nič ne ugovarjam.

Posl. Diamand: Torej dobro. Pa napravimo junktim.

Fin. minister: Dobro, pa napravimo junktim.

Posl. Diamand: Če je ministrski predsednik zadovoljen, pa kar takoj prekinemo sejo.

Fin. minister: Rajši ne. Volilna reforma bi bila deželni zakon, tukaj pa gre za državni zakon. (Aha!) Vlada ve, da nobena stranka z enim ali z drugim delom načrtov ni zadovoljna. Mislija je, če se od zvišanja davka na žganje določi 20 milijonov državi, 20 milijonov pa prepusti deželam, da se s tem vsaj deloma pomaga deželam.

Za Bilinskim je govoril krščanski socialni Gessmann. Vsa zbornica je imela vtisk, da govori kot kandidat za dunajsko županstvo.

Potem je govoril socialni demokrat

dr. Diamand:

V državi vlada sedaj korupcija; državna last se razmetava. Glavna škoda naše birokracije je korupcija, ki se vrši na obeh straneh zbornice. Zgled slabega, na podlagi korupcije sestavljenega urada je, tvrdka »Gessmann, ces. kr. ministrstvo za javna dela«. Dr. Gessmann je sam ubežal iz tega ministrstva, ker ni hotel, da bi prišlo njegovo ime v zvezo z bankrotom. Podobna korupcija je pri železniški upravi. Oj obeh strani zbornice ste slišali, da mi naša uprava za nič. Če je res tako, kakor so govorili voditelji vladne stranke sami, tedaj se mora vlada postaviti pod obtožbo. A meščanske stranke nimajo poguma za to. Ta politika je pa tudi med glavnimi vzroki vladnega deficita, kakor tudi kupčije vlade z vladajočimi strankami. Socialno-demokratska stranka more le tedaj nastopiti za rešitev deželnih proračunov, če se vpeleje splošna volilna pravica za deželne zbornice. Socialna demokracija ne bo tej vladi dovolila iti vinarja.

Potem so govorili poslanci Chaloupka, List, Eygen Levickij in Guggenberg.

Ko se je prekinila debata, se je razpravljalo o nujnem predlogu radi železniške nesreče pri Uberskem.

Dr. Karl Lueger.

V četrtek, ob 8. in 5 minut zjutraj je v mestni palači na Dunaju po dolgi bolezni umrl župan in vodja krščansko-socialne stranke dr. Karl Lueger. Z njim je izginila iz avstrijskega javnega življenja markantna prikazen, ki je okrog petnajst let močno vplivala na politične in socialne razmere. Dr. Lueger je začel svojo politično kariero kot demokrat. Nasprotnik liberalizma je bil od svojega prvega nastopa in to nasprotstvo je tudi edina lastnost, ki mu je ostala do smrti, dasi se je zadnja leta tudi nekoliko modificirala. Demokratizem je kmalu pokopal. Ko se je začela socialno-demokratska stranka z vso močjo razvijati, je bilo specifično meščansko demokratsko stranko. Majhne vloge pa Lueger ni hotel igrati. Zato je pokazal demokratski stranki hrbet, pa je ustanovil svojo, krščansko-socialno in demokratizem je zamenjal z demagogijo.

Izprva Lueger ni bil klerikalni. Da pa dvigne krščansko-socialno gibanje, ki že od začetka ni imelo ničesar opraviti s Vogelsangovim krščanskim socializmom, je hotel izrabiti duhovščino za agitacijo. Tu je samolastni, energični mož naletel na svojega mojstra; pridobil je pač kler, a postal je sam njegov jetnik. Če ni hotel izgubiti duhovščine in njenega vpliva, ki ga je dobila s pomočjo njegovega imena, je moral delati njeno politiko. Od začetka malomeščanske gospodarsko-antisemitično gibanje je postajalo boljbolj klerikalno, Lueger se je, morda ne da bi bil sam opazil, prelevil v zagriženega klerikalca, po zmagi splošne in enake volilne pravice se je klerikalna stranka popolnoma združila s krščansko-socialno, ki je itak že dolgo opravljala njene kupčije.

Tudi v drugih ozirih ni bil Lueger vedno železno dosleden. Zvest je ostal svoji veleavstrijski ideji v precej absolutističnem smislu; a krščansko-socialna »lojalnost«, ki mu je nazadnje pribavila dostojanstvo tajnega svetnika in naslov »ekscelencija«, je bila zelo omračena v letih 1895-1896, ko se je stranka borila za moč na Dunaju in Lueger, izvlečen za župana, ni dobil cesarjevega potrdila. Takrat se je v krščansko-socialni stranki glasno govorilo o »žvenketajočih oknih na cesarskem dvoru«. To so bili časi, ko je Lueger, govoril o »Rothschild-Militär«. Pozneje, kot dunajski župan, je Lueger, ne da bi ga pekla vest, delal kupčije z Rothschildom in z drugimi židovskimi kapitalisti.

Mnogo se je Lueger trudil, da bi bil delavec pridobil za svojo stranko. Ko ni dosegel tega, se je porodilo v njem strastno sovraštvo do njih, ki je povzročilo, da mu je bil 60. rojstni dan popolnoma pokvarjen. Ker je delavce javno imenoval »lumpe«, so priredili pred rotovžem velikansko demonstracijo, da je bil ves Dunaj pod njenim vtiskom.

Dunaj je Lueger ljubil, seveda na svoj način. V tem oziru se mu ne morejo odreči razne zaluge; toda tudi tu mu je bil nagli uspeh, ki zadovolji njega samega, več, nego vprašanja za bodočnost. Dolgove, ki jih je napravil njegov občinski svet, bodo čutili potomci še sto let.

Okrog Luegerja je bila vedno lačna garda, ki se je hotela na javne stroške nasiti. In Lueger je znal to izrabljati za svojo stranko. Marsikatero ničlo je dvignil na visoko mesto in posadil k bo-

gatim virom. Posebno v tem oziru ga posnemajo nasi klerikalci. Njegovo brezobzirnost bi imeli mnogi med njimi, če njegov talent, je drugo vprašanje. Kakor je tudi še vprašanje, kakšne posledice bo njegova smrt imela v krščansko-socialni stranki.

Pruska policija cvili.

Infamni načrt volilne reforme za pruski deželni zbor, s katerim je slabotni kancelar Bethmann Hollweg hotel speljati prusko ljudstvo na led, je zdramila vso bojevitost ondotnega delavstva na radost vsega proletariata. V nedeljo so bile, kakor smo že javili, na Pruskem velikanske demonstracije za splošno in enako volilno pravico, ki so krasno uspeli in policija je od jeze vsa iz seba. V svojem srdcu je tako prišla ob pamet, da dela, kar bi najbolj obžalovala, če bi bila pri polni zavesti; ne-hote in nevede namreč sama povečuje nedeljske demonstracije in priznava njihov velikanski vtisk.

Oficijozna »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« namreč piše:

»Včerajšnje demonstracije v Tiergartnu so pokazale, kaj razume socialna demokracija pod volilno-pravnim izprehodom. Socialno-demokratskim voditeljem ne pomeni volilnopravno vprašanje nič drugega, kakor pokazati množicam moč socialno-demokratske organizacije in obenem po možnosti izpodkopavati zmisel za zakon in red. Izprehod združenih množic, na katerem se poje delavska maršeljca, govore govorniki, vihrajo rdeče zastave, se kliče slava socialni demokraciji, je brez dovoljenja nezakonito dejanje. Če so demonstracije zopet zahtevale nekoliko žrtv, pada odgovornost na voditelje demonstracij, ki so istovetni z voditelji socialno-demokratske stranke. Da se ima opraviti z dobro začrtano socialno-demokratsko agitacijo po vsej državi, kažejo predleža poročila. Če pa imamo opraviti z uporom proti postavi, je popolnoma nedopustno, da slave časopisi, ki se prištevajo meščanskim strankam, demonstracijo kot zmago nad policijo.»

Pruska policija torej prav postano cvili. A človeku, ki bere to jokavo izjavo, skače srce od veselja o tolikem neprostovoljnem priznanju. Zakaj pred vsem priznava slavna berlinska policija sama, da je premagana. Policijski načelnik je vendar prepovedal demonstracijo na vse mogoče načine in se rotil, da jo bo preprečil za vsako ceno. In sedaj mora povedati, da se je demonstracija vršila, da so bile množice na ulici, da so vihrale rdeče zastave, da so se govorili govori, da so se pele delavske pesmi. Torej vse, kar je hotel zabraniti in kar ga tako neznanost skeli, kakor da je zašel na gadjjo pečino. Policija je torej blamirana. In da bi blamaža ne bila premajhna, se še poziva na meščanske — torej ne na rdečkarske časopise, ki slave demonstracijo kot zmago nad — policijo!

A čemu je bilo vsega tega treba? Namesto da stoji danes pred vsem svetom kot blamirani Evropejec, bi se lahko postavil kot moderne misleča duša, če bi bil enostavno pred nedeljo dovolil, kar se ne da prepovedati.

Zakaj vse je zaman: Ulice, ceste, trgi, mestni parki so za delavce prav tako kakor za gospode in kakor ima posameznik, naj je minister, grof ali delavec, pravico izprehajati se »Pod lipami«, tako ima tudi tisoč, deset tisoč ali stotisoč delavcev tako pravico. Če bi se bil berlinski policijski predsednik le nekoliko zanimal za javno življenje po drugih državah, kar bi bila ponekod njegova dolžnost, pa bi ga bila Anglija, Belgija in celo naša

za množico premajhna. Shod je otvoril sodrug Vaupotič, ki je tudi predsedoval. Poročal je sodr. Regent, ki se je res potrudil podati verno sliko sedanjega občinskega stanja, iz katerega se zrcali površnost in nesposobnost italijanskih nacionalcev, ki so imeli in ki se imajo občinske uprave v svojih rokah. Kakor povsod, tako tvorijo tudi v mestnem svetu tržaškem socialni demokratje tisto delavno moč, ki sili meščanske stranke, da se rade ali nerade poprimejo dela. Pri tem pa socialistični zastopniki potrebujejo ljudske pomoči. Delavci morajo biti vedno pripravljeni, da se lahko vsak trenutek odzovejo pozivu svojih zastopnikov, kadar bodo v nevarnosti delavske koristi. Meščanske stranke se v mestnem svetu ne brigajo za delavske marveč za meščanske koristi. Nebroj imamo zato dokazov. V tržaškem mestnem svetu se morajo bojevati socialni demokratje proti italijanskim nacionalcem in proti indolenci slovenskih narodnih zastopnikov. Poslednji se sicer mnogo prepirajo zaradi narodnosti, za resnične koristi okoličanskega ljudstva se pa ne brigajo. In samo tako je mogoče, da je tržaška okolica mnogo zaostala v vseh ozirih celo za najmanjšo občino na deželi. Za sodrugom Regentom sta govorila v ital. jeziku še sodruga Larencich in Doff-Solta in oba sta poudarjala potrebo, da se delavstvo med seboj mednarodno združi. Ljudstvo je izvajanjem govornikov sledilo z največjo napetostjo. Po shodu so pa celo navzoči narodni okoličani priznali, da so taki shodi vse kaj več vredni od tistega praznega mlatenja slame, ki je po okolici uganja dr. Rybačeva kompanija. Shod je zaključil sodr. Vaupotič s pozivom, naj bi se po okolici priredilo še več takih shodov, ki bodo blagodejno vplivali na napredek tržaške okolice. Po shodu se je vnelo med posameznimi skupinami prav veselo razgovarjanje o namenih in dolžnosti občine.

Društvene vesti.

§ **Občni zbor podružnice «Unije» avstrijskih rudarjev v Idriji** se vrši dne 13. marca t. l. ob 9. dopoldne v prostorih rud. društva v Idriji z dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo blagajnika. 3. Poročilo tajnika. 4. Volitev odbora. 5. Rudarski list. 6. Razni predlogi in naveti. Opozarjajo se člani I. in II. razreda, naj se zbora vsi udeležijo. — Eventualni predlogi naj se sporoče do 13. sušca predsedstvu, da se še lahko stavijo na dnevni red. Odbor.

§ **Splošna delavska zveza «Vzajemnost» v Ljubljani** vabi na I. redni letni občni zbor, ki bo v soboto, dne 19. marca 1910 (praznik) točno ob 9. uri dopoldne v salonu hotela «Ilirija» v Koldvorski ulici (vhod skozi vežo, dvorišče na levo) z dnevnim redom: 1. Prečitanje zapisnika ustanovnega občnega zbora. 2. Poročila: a) načelnikovo (I. Kocmur), b) tajnikovo (St. Dražil), c) blagajnikovo (St. Lehpamer), d) nadzorstvo (Jak. Vehovec in V. Sajovic) ter podelitev absolutorija. 3. Volitev sedmih odborov in dveh nadzornikov. 4. Raznosterosti. — NB. Pristop na občni zbor je dovoljen le s člansko legitimacijo. Člani, ki legitimacije še niso prejeli, jo dobe pred občnim zborom v društveni pisarni ali pa na dan vršitve na liču mesta. Legitimacija je veljavna le, če niso prispevki več kakor tri mesece v zaostanku. Da se pridobi pravico do udeležbe, je poravnati prispevke najkasneje pred občnim zborom na liču mesta. Samostojne predloge članov, o katerih se želi, da pridejo na razpravo, je prej naznaniti pismeno odboru. I. Kocmur, tč. predsednik. St. Dražil, tč. tajnik.

Zidarji in zidarski delavci, pozor! Po Slovenskem, zlasti po Goriskem in Spodnjem Štajerskem hodijo agentje, ki iščejo zidarjev za Švico. Svarimo jih, naj se nikar ne dajo zapeljati po obljubah o visokih plačah, ki se nikdar ne izpolnijo. Agentje pri svojem lovu na zidarje in zidarske delavce ne povedo, da je v Winterthuru in okolici stavka, ki traja že nad devet mesecev; delavska solidarnost torej zahteva, da se s takimi agentji povsod, kjer se pojavijo, temeljito obračuna. Vsak sum je takoj naznaniti strokovnemu tajnistvu v Ljubljani ali pa naravnost na naslov: Streikkommission der Maurer, Winterthur, Schweiz. Torej ne v Švico! Zaupnike strokovnih in političnih organizacij se naproša, da pouče vse zidarje in zidarske delavce v njihovem okraju.

H. Suttner
Ljubljana Mestni trg
nasproti grotovža.

Priporoča svojo bogato zalogo pravih švicarskih ur, zlatine in srebrnine najfinejšega izdelka po najnižjih cenah. Blago le prve vrste. Ocenik na zahtevo zastoj in poštne prosto. Obrnite se zanesljivo na domačo tvrdko, kjer bodete najbolje postreženi. 69

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitirajte „Rdeči Prapor“! Povsod za

Skoz 20 let se je obnesla

Kathreiner Kneipp-sladna kava v vsaki družini vedno kot najizvrstnejši pridavek k bobovi kavi in kot njen nadomestek, kjer je bobova kava vsled njenega razburjajočega vpliva zabranjena. Za otroke ni zdravejše kavine pijače kot je čist Kathreiner.

Otroci uspevajo krasno.

Pa kaj se to pravi,
Če trebuh boli?
Pri pametni glavi:

zavžij!

Krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost liter K 2.40.
Kabinetna kakovost „ „ 4.80.
Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postajno varovano.

Podpletanje nogavic

par po 50, 60 in 70 vinarjev po vrsti in kakovosti prevzema 10-1

Domača industrija pletenja

Ljubljana, Sv. Petra cesta štey. 44.

Ustanovljena 1847.

52-14

Ustanovljena 1847

Zovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 || LJUBLJANA || Turjaški trg št. 7

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, zimnati modroci, otroški yozički i. t. d. Najsolidnejše blago.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

Velikansko izber pomladnih in letnih oblačil

priporoča tvrdka 10-1

A. Kunc, Ljubljana, Dvorni trg št. 3.
Najnižje, stalne cene!

Našim rodbinam priporočamo
Kolinsko cikorijo.

Kavarna
„Unione“ v Trstu
ulica Caserma in Torre Blanca
se priporoča.

Redka priložnost!

Po požaru uničena tovarna mi je prepustila celo zalogo rešenih, finih, težkih

flanelnih posteljnih odev

v razprodajo. Odeje imajo komaj vidne vodene madeže in jih prodam po tri komade za 9 kron; gospodarske težke odeje 4 komade za 10 kron z povzetjem. Odeje so 190 cm dolge in 135 cm široke, zelo tople in mehke. Prepričan sem, da bo vsakdo z mojo posujatvijo zadovoljen.

Oton Bekera, c. kr. nadpaznik v pok.
Nahod, Češko. 2-2

Ceno posteljno perje in puh!

1 kilogram sivega, oskubljenega K 2.—, polbelega K 2.80, belega K 4.—, prima puhastega K 6.—, izredno finega skubljenega K 8.—, sivega puha K 6.—, belega K 10.—, izredno fini prsni puh K 12.—, od 5 kg nabrej franko.

Gotove postelje

iz gosto tkanega, rdečega, modrega, rmenega ali belega inleta (blaga nanking), 1 pernica 180 cm dolga in 116 cm široka ter 2 blazini, 80 cm dolgi in 58 cm široki, dovolj napoljene z novim, očiščenim puhastim, trpežnim, sivim perjem 16 K, s polpuhom K 20.—, s puhom K 24.—. Pernica sama 12 K, K 14.—, K 16.—, blazince K 3.—, K 3.50, K 4.—. Pernice 180 cm dolge in 140 cm široke, K 15, 18, 20. Blazince, 90 cm dolge in 70 cm široke ali 80 cm dolge in 80 cm široke, K 4.50, 5.—, 5.50. Spodnje pernice iz gradla, 180 cm dolge in 116 cm široke, K 13.—, 15.—, pošlje po povzetju, zavoj zastoj od K 10.— naprej franko 52-12

Maks Berger, Deschenitz št. 678, Böhmerwald.

Cenik o matracah, odejah, prevlečkih in vse drugemu blagu za postelje zastoj in franko. Če ne dopade, se zameni ali denar nazaj.

Častiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

52-80

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso z velikim uspehom porabil, katero iz srca priporočam v veliko korist vsaki družini ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

posestnik in premirani medvedji lovec v Koritnicah, pošta Knežak pri št. Petru na Krasu.